

Usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 09.11.2017, sp. zn. 27 Co 86/2017, ECLI:CZ:KSBR:2017:27.CO.86.2017.1

Číslo: 142/2018

Právní věta: V situaci, kdy žalobce s žalovaným uzavřel smlouvu, jejíž splnění vymáhá soudně, prostřednictvím e-mailové komunikace, splňuje požadavky výzvy k plnění dle § 142a odst. 1 o. s. ř. i předžalobní výzva k plnění, kterou žalobce zaslal e-mailem žalovanému v předepsané lhůtě na elektronickou (e-mailovou) adresu udávanou žalovaným v obchodním styku účastníků.

Soud: Krajský soud v Brně

Datum rozhodnutí: 09.11.2017

Spisová značka: 27 Co 86/2017

Číslo rozhodnutí: 142

Číslo sešitu: 10

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Náklady řízení

Předpisy: § 142a o. s. ř.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Krajský soud v Brně k odvolání žalobce změnil usnesení Městského soudu v Brně ze dne 13. 12. 2016, sp. zn. 294 C 52/2016, ve výroku o nákladech řízení tak, že žalovaný je povinen nahradit žalobci náklady řízení ve výši 1 600 Kč do tří dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. V záhlaví označeným usnesením soud prvního stupně zastavil řízení pro zpětvzetí žaloby (I. výrok), rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení (II. výrok) a že žalobci se nevrací zaplacený soudní poplatek (III. výrok)

2. Výrok o nákladech řízení odůvodnil tím, že žalobce soudu nepředložil předžalobní upomínku (ve smyslu § 142a odst. 1 o. s. ř.) a neprokázal její odeslání žalovanému. Vyšel z toho, že předžalobní upomínka musí mít stanovené náležitosti (musí v ní být identifikován věřitel i dlužník, výše a právní titul vzniku pohledávky, vyjádření skutečnosti, že dlužník je vyzván k uhrazení dluhu, přičemž v případě neuposlechnutí v určité rozumné lhůtě bude následovat podání žaloby) a musí být dlužníkovi zaslána v písemné formě a prokazatelným způsobem. Zaslání e-mailové upomínky nepovažoval soud prvního stupně, s poukazem na usnesení Ústavního soudu ze dne 28. 1. 2014, sp. zn. [II. ÚS 3628/13](#), za dostačující. Výrok o nevrácení zaplaceného soudního poplatku soud neodůvodnil.

II. Odvolání a vyjádření k němu

3. Proti druhému a třetímu výroku usnesení soudu prvního stupně podal odvolání žalobce. Namítal, že několikrát upomínal žalovaného o zaplacení dlužné částky, a to upomínkami, zasílanými na e-mailovou adresu, ze které žalovaný objednal u žalobce přepravu. Tvrdil, že v dnešní době je běžné, že obchodní partneři spolu komunikují elektronicky, a pokud mohl žalovaný elektronicky objednat služby, není důvod, aby žalobce nemohl stejnou cestou zasílat upomínky k zaplacení dluhu. Poukazoval na skutečnost, že § 142a odst. 1 o. s. ř. výslovně neurčuje, jakým způsobem musí být výzva žalovanému zaslána, a nevykládá zaslání výzvy elektronickou cestou. Toto ustanovení naopak umožňuje poslat výzvu na poslední známou adresu a pro žalobce byla poslední známou adresou žalovaného e-mailová adresa, ze které žalovaný u žalobce objednal služby.

4. Žalovaný se k odvolání nevyjádřil.

III. Důvodnost odvolání

5. Krajský soud v Brně jako soud odvolací (§ 10 o. s. ř.) po zjištění, že odvolání bylo podáno k tomu oprávněným subjektem (§ 201 o. s. ř.), směřuje proti rozhodnutí, proti němuž je přípustné (§ 201, § 202 o. s. ř.) a bylo podáno včas (§ 204 odst. 1 o. s. ř.), v souladu s ustanovením § 212a odst. 1 o. s. ř. přezkoumal rozhodnutí soudu prvního stupně a řízení mu předcházející v rozsahu napadeném odvoláním i nad rámec odvolacích námitek bez nařízení jednání (§ 214 odst. 2 písm. e/ o. s. ř.), a poté dospěl k závěru, že odvolání je důvodné.

6. Z obsahu spisu odvolací soud zjistil, že návrhem na vydání platebního rozkazu ze dne 18. 8. 2016 se žalobce domáhal vydání rozhodnutí, kterým by soud uložil žalovanému zaplatit mu částku 10 890 Kč s úrokem z prodlení podle obchodního zákoníku za dobu od 7. 9. 2016 do zaplacení. Tvrdil, že mu žalovaný nezaplatil dohodnutou cenu za provedenou přepravu, kterou žalovanému vyúčtoval fakturou vystavenou na částku 10 890 Kč, splatnou dne 6. 9. 2016, přesto, že byl o zaplacení upomínán.

7. Soud prvního stupně usnesením ze dne 30. 11. 2016, č. j. 294 C 52/2016-8, vyzval žalobce, aby doplnil, zda a jakou formou zaslal žalovanému před podáním žaloby výzvu k plnění, a aby tuto výzvu předložil spolu s důkazem o jejím odeslání.

8. Žalobce dne 3. 12. 2016 předložil soudu e-mailovou komunikaci mezi účastníky řízení: objednávku 2016/144, kterou odeslal žalovaný žalobci z e-mailové adresy donald.autodoprava@seznam.cz dne 7. 7. 2016, potvrzení objednávky a oznámení o naložení, odeslané žalobcem žalovanému téhož dne na stejnou e-mailovou adresu, upomínky faktury „v prodlení“, odeslané žalobcem na tutéž e-mailovou adresu dne 23. 9. 2016, 24. 10. 2016 a 2. 11. 2016, a e-mail, odeslaný žalovanému dne 11. 11. 2016, ve kterém žalobce žalovaného informoval o podání návrhu na platební rozkaz, vzhledem k nezaplacení faktury splatné 6. 9. 2016, přes zaslání upomínky. Dále žalobce soudu předložil výpis z internetové spediční databanky RAALTRANS ke dni 3. 12. 2016, ve které měl žalovaný uvedený kontaktní e-mail: donald.autodoprava@seznam.cz.

9. Dne 9. 12. 2016 bylo soudu doručeno zpětvzetí návrhu na vydání platebního rozkazu, ve kterém žalobce tvrdil, že mu žalovaný dlužnou částku zaplatil na účet dne 8. 12. 2016. Žalobce žádal, aby soud prvního stupně uložil žalovanému povinnost nahradit mu náklady řízení, sestávající ze zaplaceného soudního poplatku a z paušální náhrady podle § 151 odst. 3 o. s. ř.

10. Následně soud prvního stupně rozhodl v záhlaví označeným usnesením.

11. Dne 20. 10. 2017 žalobce předložil odvolacímu soudu výpis ze svého účtu, vedeného u Sberbank CZ a. s., ze kterého vyplývá, že žalovaný zaplatil žalobci částku 10 890 Kč za fakturu na účet dne 8. 12. 2016.

12. Podle e-mailové komunikace mezi účastníky a podle upomínek (jak jsou založeny ve spisu) žalovaný odeslal žalobci objednávku přepravy dne 7. 7. 2016 z e-mailové adresy donald.autodprava@seznam.cz, žalobce na tuto e-mailovou adresu zaslal téhož dne potvrzení objednávky a oznámil žalovanému, že zboží bylo naloženo, a dne 23. 9. 2016, 24. 10. 2016 a 2. 11. 2016 zaslal žalovanému na stejnou e-mailovou adresu upomínky o zaplacení faktury, ve kterých žádal o zaplacení dlužné částky 10 890 Kč a upozornil žalovaného, že pokud dlužná částka nebude připsána na jeho účet do 5 dnů, bude nucen podat k soudu návrh na vydání platebního rozkazu.

13. Odvolací soud především uvádí, že vychází z pravomocného I. výroku usnesení soudu prvního stupně o zastavení řízení v důsledku zpětvzetí žaloby. Jak popsáno (a doloženo) shora, ke zpětvzetí žaloby došlo proto, že žalovaný po podání žaloby žalovanou částku zaplatil. Při rozhodování o nákladech řízení tedy byl namíste postup podle ustanovení § 146 odst. 2 věty druhé o. s. ř., které určuje, že byl-li pro chování žalovaného (jiného účastníka řízení) vzat zpět návrh, který byl podán důvodně, je povinen hradit náklady řízení žalovaný (jiný účastník řízení). Žalovaný tak z procesního hlediska zavinil zastavení řízení, čímž žalobci vzniklo právo na náhradu účelně vynaložených nákladů řízení.

14. Ve smyslu ustanovení § 137 odst. 1 o. s. ř. patří mezi náklady řízení též hotové výdaje účastníků, včetně soudního poplatku.

15. Podle ustanovení § 142a o. s. ř. žalobce, který měl úspěch v řízení o splnění povinnosti, má právo na náhradu nákladů řízení proti žalovanému, jen jestliže žalovanému ve lhůtě nejméně 7 dnů před podáním návrhu na zahájení řízení zaslal na adresu pro doručování, případně na poslední známou adresu výzvu k plnění (odstavec 1). Jsou-li tu důvody hodné zvláštního zřetele, může soud výjimečně náhradu nákladů řízení zcela nebo zčásti žalobci přiznat i v případě, že žalobce žalovanému výzvu k plnění za podmínek uvedených v odstavci 1 nezaslal (odstavec 2).

16. Při posuzování otázky, zda adresou pro doručování, případně poslední známou adresou, ve smyslu § 142a odst. 1 o. s. ř., může být i e-mailová adresa, vycházel odvolací soud z usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. 2. 2015, sp. zn. [29 Cdo 4388/2013](#), uveřejněného pod č. 75/2015 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek (dále jen „R 75/2015“). V něm Nejvyšší soud dospěl k následujícím závěrům:

[1] Podáním žaloby, kterou se žalobce po žalovaném domáhá úhrady peněžité pohledávky (t.j. žaloby podle ustanovení § 80 písm. b/ o. s. ř.), věřitel zásadně sleduje (nejde-li o exces, kdy skutečným a hlavním důvodem takového postupu je nepřiměřeně „zhodnotit“ pohledávku o náklady řízení) především to, aby dosáhl vydání soudního rozhodnutí, na jehož základě by následně mohl pohledávku vymáhat exekucí nebo výkonem rozhodnutí (exekuční titul), a současně aby zabránil případnému promlčení pohledávky. V takovém případě není žádný důvod (vyjma situace předvídané ustanovením § 150 o. s. ř.), aby žalovaný (dlužník) byl „zbaven“ povinnosti nahradit (procesně úspěšnému) žalobci účelně vynaložené náklady řízení.

[2] Důvodem, pro který byl občanský soudní řád „doplněn“ o ustanovení § 142a o. s. ř., přitom bylo - jak je zřejmé z účelu tímto ustanovením sledovaným - zabránit praktikám věřitelů, kteří (primárně) neměli zájem na dobrovolném (mimosoudním) zaplacení svých pohledávek, nýbrž právě na „zvýšení“ těchto pohledávek o náklady soudního řízení (zpravidla o odměnu za zastupování advokátem - § 137 odst. 2 o. s. ř.), které často výrazně převyšovaly samotnou pohledávku.

[3] Má-li být naplněn účel občanského soudního řízení, je nezbytné - při respektování zásady rovnosti účastníků před soudem (viz čl. 96 odst. 1 Ústavy České republiky) - posuzovat otázku případného (ne)přiznání práva na náhradu nákladů řízení s akcentem na hledisko vyvážené ochrany základních práv dotčených osob (žalobce a žalovaného). V tomto směru nelze izolovaně posuzovat (jen) to, zda žalobce způsobem určeným § 142a o. s. ř. vyzval žalovaného k plnění, nýbrž je nezbytné přihlídnout i k dalším okolnostem konkrétní věci, zejména pak k povaze (a výši) uplatněné pohledávky (za účelem uvážení, zda vskutku při naplnění obecné míry obezřetnosti lze uvažovat o „opomenutí“ dlužníka), k postoji dlužníka k (následně) uplatněné pohledávce, jakož i k reakci dlužníka na zahájení soudního řízení a doručení žaloby.

17. V posuzovaném případě se z obsahu spisu podává, že podáním žaloby žalobce sledoval výhradně dosažení vydání soudního rozhodnutí, na jehož základě by následně mohl pohledávku vymáhat exekucí nebo výkonem rozhodnutí, a to, aby nedošlo k případnému promlčení pohledávky. Nejde o případ, kdy skutečným důvodem podání žaloby je (byla) snaha o nepřiměřené „zhodnocení“ pohledávky o náklady řízení (žalobce ani není zastoupen advokátem). Poměřováno závěry R 75/2015 tedy není důvod zbavit žalovaného povinnosti nahradit procesně úspěšnému žalobci účelně vynaložené náklady řízení.

18. Závěr soudu prvního stupně, že výzva k plnění ve smyslu § 142a o. s. ř. musí být dlužníkovi zaslána v písemné formě, odporuje ustálené judikatuře k výkladu právních norem.

19. Tak Ústavní soud ve stanovisku pléna ze dne 21. 5. 1996, sp. zn. Pl. ÚS-st.-1/96, vysvětlil, že vázanost soudu zákonem neznámá bezpodmínečně nutnost doslovného výkladu aplikovaného ustanovení, nýbrž zároveň vázanost smyslem a účelem zákona. V případě konfliktu mezi doslovným zněním zákona a jeho smyslem a účelem je důležité stanovit podmínky priority výkladu *e ratione legis* před výkladem jazykovým, podmínky, jež by měly představovat bariéru možné libovůle při aplikaci práva. Při aplikaci právního ustanovení je tedy nutno prvotně vycházet z jeho doslovného znění a pouze za podmínky jeho nejasnosti a nesrozumitelnosti (umožňující např. více interpretací), jakož i rozporu doslovného znění daného ustanovení s jeho smyslem a účelem, o jejichž jednoznačnosti a výlučnosti není jakákoliv pochybnost, lze upřednostnit výklad *e ratione legis* před výkladem jazykovým. Přitom jde o východiska, na nichž spočívá i rozhodovací činnost Nejvyššího soudu; srov. např. již důvody rozsudku velkého senátu občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 15. 10. 2008, sp. zn. [31 Odo 495/2006](#), uveřejněného pod č. 45/2009 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek nebo rozsudku velkého senátu občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 9. 3. 2011, sp. zn. [31 Cdo 4545/2008](#), uveřejněného pod č. 84/2011 Sb. rozh. obč.

20. Podmínka zaslání výzvy k plnění v písemné formě z doslovného znění ustanovení § 142a o. s. ř. nevyplývá a nevyplývá ani ze smyslu a účelu tohoto ustanovení, jak na něj lze usuzovat z průběhu (čtyřicáté) schůze Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky, konané dne 7. 6. 2012 [bod číslo 10, vládní návrh zákona, kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony (sněmovní tisk 537) - druhé čtení] a dne 13. 6. 2012 (bod číslo 76 - třetí čtení), na které ministr spravedlnosti J. P. z pověření vlády objasnil důvody doplnění občanského soudního řádu o tzv. předžalobní výzvu.

21. Z požadavku zákona, aby žalobce výzvu k plnění „zaslal“ na adresu pro doručování, případně na poslední známou adresu (§ 142a odst. 1 o. s. ř.), lze pouze usuzovat, že nemá jít o ústní výzvu k plnění (ačkoli kdyby žalobce takovou řádnou včasnou ústní výzvu k plnění prokázal, mohlo by jít - v intencích závěrů plynoucích z R 75/2015 - o důvod k postupu podle pravidla vyjádřeného v § 142a odst. 2 o. s. ř.).

22. Soud prvního stupně rovněž přehlédl, že podle ustanovení § 562 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb.,

občanského zákoníku (dále jen „o. z.“), je písemná forma zachována i při právním jednání učiněném elektronickými nebo jinými technickými prostředky umožňujícími zachycení jeho obsahu a určení jednající osoby. V tomto ohledu ostatně nejde o nové pravidlo (srov. ustanovení § 40 odst. 4 zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku, ve znění účinném do 31. 12. 2013). Přitom je zjevné, že podání (právní jednání), jež má předcházet zahájení soudního řízení (zde předžalobní výzva k plnění – předžalobní upomínka), nelze poměřovat pravidly týkajícími se náležitostí procesních úkonů upravených občanským soudním řádem (včetně otázky, zda podle procesních pravidel jde o podání učiněné v „písemné formě“).

23. V daném případě komunikovali účastníci řízení při uzavírání smlouvy výhradně elektronicky (e-mailovou poštou); šlo o komunikaci pro jejich obchodní styk obvyklou, vedenou prostřednictvím žalovaným udávané elektronické (e-mailové) adresy, kterou lze mít v intencích § 142a odst. 1 o. s. ř. za „adresu pro doručování“.

24. Jazykový výklad ustanovení § 142a odst. 1 o. s. ř. pak nevybízí k závěru, že zákonodárce vylučuje komunikaci vedenou elektronickými prostředky z působnosti tam formulovaného pravidla (že by zakazoval uplatnění předžalobní výzvy k plnění e-mailem), a tím (též) negoval hmotněprávní úpravu, která s právním jednáním učiněným elektronickými prostředky umožňujícími zachycení jeho obsahu a určení jednající osoby spojuje zachování písemné formy; srov. opět § 562 odst. 1 o. z.

25. Aplikace doslovného znění daného ustanovení (jež ze své působnosti nevyklučuje předžalobní výzvu k plnění učiněnou e-mailem) pak nezakládá ani rozpor s jeho smyslem a účelem (jak plyne z R 75/2015). Odvolací soud proto uzavírá, že v situaci, kdy žalobce se žalovaným uzavřel smlouvu, jejíž splnění vymáhá soudně, prostřednictvím e-mailové komunikace, splňuje požadavky výzvy k plnění dle § 142a odst. 1 o. s. ř. i předžalobní výzva k plnění, kterou žalobce zaslal e-mailem žalovanému v předepsané lhůtě na elektronickou (e-mailovou) adresu udávanou žalovaným v obchodním styku účastníků.

26. V dané věci žalobce zaslal žalovanému takovou (e-mailovou) výzvu k plnění také včas a jeho právo na náhradu účelně vynaložených nákladů řízení proti žalovanému tak není vyloučeno úpravou obsaženou v § 142a odst. 1 o. s. ř. (k porušení tam formulovaného pravidla žalobcem nedošlo).

27. Vzhledem k tomu, že žalobce nebyl v řízení zastoupen zástupcem podle § 137 odst. 2 o. s. ř. a nedoložil výši svých hotových výdajů, postupoval odvolací soud při určení výše jeho nákladů podle vyhlášky Ministerstva spravedlnosti ze dne 23. 9. 2015, č. 254/2015 Sb., o stanovení výše paušální náhrady pro účely rozhodování o náhradě nákladů řízení v případech podle § 151 odst. 3 občanského soudního řádu a podle § 89a exekučního řádu (dále jen „vyhláška“).

28. V dané věci nejde o spor, ve kterém bylo rozhodnuto o návrhu podaném na ustáleném vzoru uplatněném opakovaně týměž účastníkem ve skutkově i právně obdobných věcech ani o věc výkonu rozhodnutí a exekučního řízení (§ 2 odst. 1 a 2 vyhlášky), takže výše paušální náhrady pro účely § 151 odst. 3 o. s. ř. činí 300 Kč (§ 2 odst. 3 vyhlášky) za každý úkon (k „úkonu“ ve smyslu vyhlášky srov. její § 1 odst. 3).

29. Žalobce v řízení před soudem prvního stupně učinil dva úkony (podání žaloby a její zpětvzetí), odvolací soud mu tedy přiznal paušální náhradu nákladů řízení ve výši 600 Kč. Dále přiznal žalobci náhradu za zaplacený soudní poplatek ve výši 1 000 Kč. Na nákladech řízení před soudem prvního stupně je tedy žalovaný povinen nahradit žalobci částku 1 600 Kč (I. výrok).

30. Výrok o nevrácení zaplaceného soudního poplatku soud prvního stupně nijak neodůvodnil. Odvolací soud vycházel z § 10 odst. 3 zákona č. 549/1991 Sb. o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů, podle kterého, bylo-li řízení zastaveno před prvním jednáním, soud vrátí z účtu

soudu i zaplacený poplatek za řízení, který je splatný podáním návrhu na zahájení řízení, odvolání, dovolání nebo kasační stížnosti, snížený o 20 %, nejméně však o 1 000 Kč. Vzhledem k tomu, že žalobce zaplatil soudní poplatek ve výši 1 000 Kč, postupoval soud prvního stupně správně, když rozhodl o jeho nevrácení. Proto odvolací soud tento výrok, jako věcně správný, potvrdil (II. výrok).

31. Na nákladech odvolacího řízení přiznal odvolací soud žalobci paušální náhradu nákladů řízení za jeden úkon (podání odvolání) ve výši 300 Kč (III. výrok).